

Täysistunto

Torstai 9.4.2026 klo 16.00—22.01

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetun lain ja rakentamislain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 3/2026 vp

Valiokunnan mietintö YmVM 6/2026 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Käsittelyn pohjana on ympäristövaliokunnan mietintö YmVM 6/2026 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Pitko, olkaa hyvä.

Keskustelu

17.51 **Jenni Pitko vihr** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Esittelen mietinnön sisällön. Näiden ehdotettujen muutosten tarkoituksena on nopeuttaa maanpuolustukselle ja varautumiselle tärkeiden tuotantolaitosten sijoittamista ja lupamenettelyjä.

Esityksen tavoitteena on parantaa Suomen sotilaallista huoltovarmuutta sujuvoittamalla maanpuolustukselle tärkeiden tuotantolaitosten sijoittamista. Muutosehdotusten taustalla on heikentynyt kansainvälinen turvallisuustilanne ja tarve vahvistaa Suomen puolustusteknologiaa perustaa. Hallituksen esityksessä esitetyistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella ympäristövaliokunta pitää esitystä tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena sekä puoltaa siihen sisältyvien lakiehdotusten hyväksymistä muutettuina.

Kemikaaliturvallisuuslakiehdotuksen mukaan maanpuolustukselle tärkeällä tuotantolaitoksella tarkoitetaan muuta kuin Puolustusvoimien hallinnassa olevaa tuotantolaitosta, jolla puolustusministeriö on katsonut olevan maanpuolustukselle olennainen merkitys. Mainittuja laitoksia koskevan poikkeuksen soveltamisen edellytykset ratkaistaan siten, että puolustusministeriö antaa lausunnon tuotantolaitoksen tärkeydestä maanpuolustukselle. Esityksen ja valiokunnan saaman lausuntopalautteen mukaan poikkeusten ennakoidaan koskevan vain harvoja tuotantolaitoksia. Esityksessä ehdotetaan lupa- ja ilmoitusmenettelyä sujuvoitettavaksi siten, että maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen lupahakemus tai ilmoitus asetetaan etusijalle viranomaisten käsitellessä tuotantolaitosten vaarallisten kemikaalien teollisen käsittelyn lupahakemuksia tai ilmoituksia.

Esityksessä kemikaaliturvallisuuslakiin ehdotetaan säädettäväksi poikkeus koskien maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen toiminnanharjoittajan tiedottamisvelvollisuutta yleisölle. Lisäksi kemikaaliturvallisuuslakiehdotuksen mukaan maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen toiminnanharjoittaja saa poiketa velvollisuudesta toimittaa tiedot tuotantolaitoksessa käsiteltävistä ja varastoitavista suuronnettomuuden vaaraa aiheuttavista kemikaaleista sellaisille henkilöille sekä sellaisiin lähistöllä sijaitseviin kouluihin, sairaaloihin ja muihin yleisessä käytössä oleviin rakennuksiin sekä tuotantolaitoksiin, joi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 33/2026 vp

hin turvallisuusselvitystä edellyttävässä tuotantolaitoksessa alkunsa saanut suuronnettomuus voi vaikuttaa, jos tiedot ovat edellä mainitun viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 24 §:n 10 kohdan tai kansainvälisistä tietoturvalvelvoitteista annetun lain mukaan salassa pidettäviä.

Kemikaaliturvallisuuslakiin liittyen myös talousvaliokunta kiinnitti ympäristövaliokunnan huomiota mahdollisuuteen sujuvoittaa kemikaaliturvallisuuslain sääntelyä myös muiden kuin maanpuolustukselle tärkeiden tuotantolaitosten osalta. Talousvaliokunnan lausunnon valossa ympäristövaliokunta pitää tärkeänä selvittää, miten vastaavaa sääntelyä kuin maanpuolustukselle tärkeille laitoksille ehdotetaan voidaan jatkossa ulottaa erityisesti tapauksiin, joissa laitoksen sijoittaminen voidaan rakentamislain mukaan ratkaista puhtaasti siirtymän sijoittamisluvalla. Tästä valiokunta esittää lausumaa.

Merkittäviä muutoksia lupaprosesseihin esitetään rakentamislakiehdotuksessa. Rakentamislainsäädännössä ehdotetaan säädettäväksi uudentyyppisestä sijoittamisluvasta. Rakentamisluvan hakijan pyynnöstä rakentamislupaan liittyvä sijoittamisen edellytysten olemassaolo on esityksen mukaan ratkaistava sijoittamisluvalla ilman asemakaavaa tai sellaista yleiskaavaa, jossa on määrätty sen käyttämisestä rakentamisluvan myöntämisen perusteena. Edellytyksenä tälle sijoittamisluvan käytölle on, että tuotantolaitoksella on puolustusministeriön lausunnon perusteella olennainen merkitys maanpuolustukselle ja että tuotantolaitos ei sijaitse alueella, jolla on voimassa oleva alue asemakaava.

Lisäksi rakentamislakiin ehdotetaan lisättäväksi kunnan rakennusvalvontaviranomaiselle mahdollisuus myöntää luvan hakijalle oikeus rakentamisen aloittamiseen ennen kuin poikkeamislupa, johon rakentamisluvan myöntäminen on perustettu, on tullut lainvoimaiseksi, kun kyse on maanpuolustukselle tärkeästä tuotantolaitoksesta taikka muusta maanpuolustuksen varautumistarkoituksen edellyttämästä tuotantolaitoksesta.

Tässä sijoittamisluvassa on hallituksen esityksen mukaan kyse hankekohtaisesta lupamenettelystä, jossa prosessin vaiheet ovat kaavoitukseen verrattuna suoraviivaisempia. Sijoittamisluvan myöntämiseen ei liity oikeusharkintaa, kuten kaavaprosessissa, eikä kunta voi täten päättää olla myöntämättä sijoittamislupaa, mikäli sen edellytykset täyttyvät. Tämän on ajateltu lisäävän ennakoitavuutta prosessissa. Luonnollisesti myös kaavoitusprosessin kesto on siis pois tästä prosessin kestämisestä, ja se siten sujuvoittaa tätä prosessia.

Muutoksenhakuoikeudesta: Maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen sijoittamisluvasta on hallituksen esityksen mukaan valitusoikeus yleisöllä, johon onnettomuus eli tämä kemikaaliturvallisuuslain mukainen onnettomuus vaikuttaa tai todennäköisesti vaikuttaa, ja yleisöllä, jonka etua päätös koskee. Tämän säännösehdoituksen taustalla on Seveso III -direktiivi. Mainitun direktiivin säännöksiä on Suomessa tulkittu siten, että valitusoikeus on yleisöllä, jota asia koskee. Valiokunta esittää tähän muutosta.

Lisäksi valiokunnan saamista lausunnoissa on kiinnitetty huomiota maanpuolustukselle tärkeiden tuotantolaitosten lupamenettelyyn liittyvään mahdolliseen hybridi-vaikuttamisen riskiin. Talousvaliokunnan lausunnossa on arvioitu tarvetta säätää erikseen maanpuolustuksellisesti tärkeän tuotantolaitoksen sijoittamislupaa koskeva valitus käsiteltäväksi kiireellisenä, ja ympäristövaliokunta on tehnyt tätä koskevan muutosehdotuksen.

Nyt kerron hieman tarkemmin näistä ympäristövaliokunnan tekemistä muutosehdotuksista. Tässä on teknisiä muutoksia mutta myös sisällöllisiä muutoksia.

Valiokunta ehdottaa 43 c §:n 4 momenttia muutettavaksi siten, että toimivalta poiketa maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen sijoittamisluvan käsittelyssä rakennuspaik-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 33/2026 vp

kaa ja sen kokoa koskevasta vaatimuksesta säädetään kunnan rakennusvalvontaviranomaisen sijaan kunnalle.

46 b §:n 1 kohdassa ehdotetaan poistettavaksi säännös, jonka mukaan maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen sijoittamisluvan edellytyksenä on, ettei rakentaminen saa aiheuttaa merkittävää haittaa yleiskaavassa annettujen määräysten toteuttamiselle. Merkittävä haitta voisi tarkoittaa esimerkiksi tuulivoimarakentamista yleiskaavan mukaisesti. Muutoksen seurauksena yleiskaavan toteutukselle aiheutuva merkittävä haitta ei siis ole este maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen sijoittamiselle.

Pykälän 2 kohdasta ehdotetaan poistettavaksi säännös, jonka mukaan maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen sijoittamisluvan edellytyksenä on, ettei rakentaminen saa aiheuttaa merkittävää haittaa maakuntakaavassa osoitettujen valtakunnallisesti merkittävien liikenteen ja teknisen huollon verkostojen toteutumiselle. Tämäkään siis ei olisi enää este sijoittamisluvan myöntämiselle.

Pykälän uutta 3 kohtaa ehdotetaan tarkennettavaksi viittaamalla nimenomaisesti tuotannon kannalta tarvittaviin varoalueisiin.

63 b §:n osalta kuuleminen ja tiedottaminen maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen sijoittamislupahakemuksesta ehdotetaan muutettavaksi siten, että yleisön osallistumista koskeva sääntely vastaa puhtaan siirtymän sijoittamislupaa koskevan rakentamislain 63 a §:n säännöksiä. Myös kiireellisyyteen näiden maanpuolustukselle tärkeiden tuotantolaitosten sijoittamislupaa koskevien valitusten käsittelyssä esitetään muutosta.

Merkittävä on tämä 179 b §:n valitusoikeutta koskeva muutos, jonka mukaan maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen sijoittamisluvasta valittaminen rajattaisiin vastamaan sitä, mitä rakentamislain 179 a §:ssä säädetään puhtaan siirtymän sijoittamisluvan valitusoikeuksista. Näin ollen siis tämä Seveso III -direktiivissä tarkoitettu yleisö, jota asia koskee, määriteltäisiinkin rakentamislain mukaisesti kiinteistön omistajiksi tai haltijoiksi sekä henkilöiksi, joiden oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa. Täten direktiivissä mainitut ympäristönsuojelua edistävät järjestöt voivat valittaa vain hankkeista, joihin sovelletaan ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annettua lakia.

Valiokunta esittää myös yhtä lausumaa, ja mietintöön on jätetty kaksi vastalauseita. Toinen on hylkäysvastalause, johon sisältyy lausuma, ja toinen on vastalause, jonka mukaan hallituksen esitys hyväksyttäisiin muuttamattomana.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitokset esittelystä. — Sitten jatketaan puhujalistaa. Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

18.01 **Juha Hänninen kok:** Arvoisa puhemies! Turvallisuusympäristömme on muuttanut perusteellisesti Venäjän raakalaismaisen hyökkäyksen jälkeen. Kun katsomme omaa sijaintiamme kartalla, tuon konfliktin rinnalla näemme selkeästi puolustusteollisuuden ja sen toimitusketjujen haavoittuvuuden. Suomi on kuin saari, ja siksi Suomella täytyy olla omaa kotimaahan sijoittuvaa kriittistä tuotantokapasiteettia puolustusteollisuudessa.

Nyt käsittelyssämme olevan esityksen ydin on selkeä. Maanpuolustukselle tärkeiden tuotantolaitosten lupamenettelyjä sujuvoitetaan, nopeutetaan ja sovitetaan yhteen nykyistä paremmin. Uudistus ei koske kaikkea rakentamista tai mitä tahansa vaarallisia aineita. Tässä esityksessä ehdotetaan lisättäväksi lakiin maanpuolustukselle tärkeitä tuotantolaitoksia koskevat säännökset, joiden määrittelyä ohjaisi puolustusministeriö. Tämä koskee erityisesti laitoksia, jotka valmistavat vaarallisia kemikaaleja tai räjähteitä eli esimerkiksi am-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 33/2026 vp

mus- ja komponenttituotantoa, jota ei voida kriisitilanteissa korvata ulkomaisilla toimituksilla.

Ympäristövaliokunta on antanut mietintönsä esityksestä ja tehnyt siitä muutoksillaan entistä selkeämmän. Valiokunnan mietinnössä korostetaan myös tarvetta selvittää puhtaan siirtymän sijoittamisluvalla sijoitettavien rakennushankkeiden toteutuksen sujuvoittamista kemikaaliturvallisuuslainsäädäntöä kehittämällä. Tällainen sujuvoittaminen on Suomen etu.

Arvoisa puhemies! Tällä hetkellä uuden tuotantolaitoksen lupaprosessi voi kestää vuosia. Näin syvän rauhan aikana on ehkä siedettävää odottaa vuosia, mutta tämän päivän turvallisuusympäristössä tällaiset ajat täysin muuttuvat kestäättömiksi. Esityksen mukaisesti lupia voidaan jatkossa käsitellä ensisijaisina. Rakentaminen voitaisiin aloittaa tietyin edellytyksin jo ennen lupien lainvoimaisuutta, ja sijoittamislupa voitaisiin myöntää myös kaavoittamattomille alueille, jos hanke on puolustuksen kannalta olennainen. Nämä ovat uudistuksia, jotka suoraan vahvistavat turvallisuuttamme. Samalla tärkeää kuitenkin on, että turvallisuusvaatimuksia ei kevennetä. Kaikki tekniset normit, riskiarvioinnit ja suojaehtäisyydet säilyvät ennallaan. Esityksessä huomioidaan myös tiedon suojaaminen muuttuneen turvallisuusympäristömme myötä. Näistä maanpuolustukselle tärkeistä laitoksista ei julkaistaisi kaikkia yksityiskohtia, koska se altistaisi ne uuden ajan hybridivaikuttamiselle ja sabotaaarisirkeille. Uudistuksen tarkoitus on siis muuttaa prosessia mutta ei laskea korkeaa turvallisuustasoa.

Arvoisa puhemies! Tällä esityksellä vahvistetaan Suomen sotilaallista huoltovarmuutta. Se on kyky ylläpitää, korjata ja täydentää puolustusjärjestelmien materiaalia myös kriisiolosuhteissa. Kyseessä on välttämätön osa Suomen varautumista. Kyse on esityksestä, jolla turvaamme puolustuskykymme selustaa, luomme paremmat edellytykset sille, että kriittinen puolustustamme koskeva tuotanto sijaitsee meillä Suomessa, toimii ja työllistää täällä Suomessa ja voidaan käynnistää tai kasvattaa Suomessa silloin, kun sitä tarvitaan. Tämä esitys on tarkkarajainen, perusteltu ja Suomen turvallisuuden kannalta erittäin tärkeä. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Koponen.

18.06 **Ari Koponen ps:** Arvoisa rouva puhemies! Kuten ajankuva ja Venäjän aloittama sota Ukrainassa meille näyttävät, tarvitsemme puolustusteollisia hankkeita. Näiden syntymisen Suomeen pitää olla mahdollisimman helppoa, ja tällä esityksellä viemme asioita oikeaan suuntaan.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Strandman poissa. — Edustaja Reijonen.

18.07 **Minna Reijonen ps:** Arvoisa puhemies! Käsittelemme nyt vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuutta. Maailmantilanne ei ole koskaan ennustettava. Voimme esittää seuraavista juonenkäänteistä vain sivistyneitä arvauksia, mutta siksi meidän täytyy varautua.

Esityksen tarkoituksena on nopeuttaa ja helpottaa maanpuolustukselle tärkeiden tuotantolaitosten rakentamista ja lupaprosessien sujumista. Tällaisia tuotantolaitoksia olisivat esimerkiksi tehtaat, jotka valmistavat kemikaaleja tai räjähteitä puolustuksemme tarpeisiin. Kysymys kuuluu: haluammeko tilanteen, jossa kriittiset tuotantolaitokset jumittuvat

Pöytäkirjan asiakohta PTK 33/2026 vp

vuosiksi byrokratian hampaisiin? Aivan varmasti emme halua. Sen sijaan haluamme lain-säädännön varmistavan, että pystymme toimimaan ketterästi, kun on kyse maanpuolustuk-sen intresseistä. Tämä esitys valitsee toimimisen jo etukäteen. Se valitsee varautumisen ja turvallisuuden sekä takaa maamme huoltovarmuutta.

On myös ilmeisen tärkeää sanoa suoraan: tämä ei ole oikotie tinkimiseen ympäristöstä. Esityksessä on tarkkarajaisesti linjattu se, minkälaisia tuotantolaitoksia tämä koskee. Edel-leen: olisi myös noudatettava sijoittamista ja turvallisuutta koskevia säädöksiä sekä var-mistettava, ettei päästöillä vahingoiteta ympäristöä. Tämä on äärettömän tärkeä esitys.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kivelä.

18.08 **Mai Kivelä vas:** Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys maanpuolustuksellisesti tär-keistä tuotantolaitoksista on merkitykseltään painava, ja siihen nähden tämä esitys on val-misteltu aivan liian kiireellisessä aikataulussa. Tämän takia tähän esitykseen on jäänyt mo-nia epäselviä perustelulausumia ja säännösehdotuksia, ja näin totesi myös oikeusministe-riö ympäristövaliokunnan saamassa selvityksessä.

Toinen kritiikki tähän prosessiin liittyen on se, että hyvän lainvalmistelun kannalta on-gelmallista on, jos lausuntopalautteen antamiseen varattu aika on hyvin paljon tavallista ly-hyempi. Tässä tälle lausunnotmenettelylle varattiin aikaa vain vajaa kolme viikkoa, vaikka säädösvalmistelun kuulemisohjeen mukaan kirjallisten lausuntojen antamiseen tulee laa-joissa hankkeissa varata aikaa vähintään kahdeksan viikkoa. Tätä painotti myös oikeus-kansleri omassa lausuntopalautteessaan.

Sen takia kiinnostaakin, miksi hallitus ei ole halunnut antaa tälle esitykselle asiallista kä-sittelyä.

Arvoisa puhemies! Kaavoituksella on tietenkin tärkeä funktio. Se on olemassa syystä, ja sen avulla voidaan luoda ennakoitavaa ja suunnitelmallista alueidenkäyttöä, jossa eri maankäyttö- ja taloudelliset, sosiaaliset ja ekologiset tarpeet huomioidaan. Kaavoitus on myös keskeinen osa demokratian paikallista toteutumista ja perustuslaissa turvattua kunti-en itsehallintoa. Eli ajattelen, että kaavoitus tulisi voida ohittaa vain painavasta syystä.

Kun täällä tuotiin esille nämä valitukset, niin itse ajattelen, että siinäkin oleellista on se, että koko prosessi ja viranomaiset on resursoitu hyvin, niin että kaikki nämä prosessin vai-heet voidaan sitten toteuttaa hyvässä aikataulussa. Eli kyse on myös resursseista.

Tässä esityksessä tarkoitettut hankkeet eivät ole alueidenkäytön kannalta vähäpätöisiä, eivätkä niiden vaatimat maa-alat ole pieniä, ja lisäksi niillä voi olla haitallisia vaikutuksia luonnolle tai läheisten asuinympäristöjen turvallisuudelle. Siksi näiden tuotantolaitosten sijoituslupaa tulisi soveltaa vain hyvin tarkasti rajattuihin hankkeisiin.

Itse ajattelen, että tässä hallituksen olisi tuotava eduskuntaan tällainen hyvän lainvalmis-telun periaatteet paremmin huomioiva vastaava lakiesitys, jossa sitten vaikutusten arvioin-neissa ja näissä ehdotuksissa olisi huomioitu nyt nämä tähän esitykseen sisältyvät ongel-makohdat. Tämän takia vasemmistoliitto tulee ensi viikolla esittämään tähän hallituksen esitykseen vastalauseita. Kaiken lisäksi sitten ympäristövaliokunta päätyi vielä heikentä-mään tätä esitystä entisestään. Emme myöskään siis kannata näitä valiokunnan tekemiä si-sällöllisiä muutoksia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kaarisalo.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 33/2026 vp

18.12 **Riitta Kaarisalo sd:** Arvoisa rouva puhemies! Käsittelemme nyt esitystä, jolla muutetaan vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annettua lakia, niin sanottua kemikaaliturvallisuuslakia ja rakentamislakia. Mainittuihin lakeihin lisätään maanpuolustukselle tärkeitä tuotantolaitoksia koskevat säännökset. Ehdotettujen muutosten kautta voimme nopeuttaa maanpuolustukselle ja varautumiselle tärkeiden tuotantolaitosten sijoittamista ja lupamenettelyä. Lisäksi kemikaaliturvallisuuslakiehdotuksessa ehdotetaan rajoitettavaksi tietojen luovuttamista yleisölle siltä osin kuin rajoittaminen on välttämätöntä kansallisen turvallisuuden ja kansainvälisten sopimusten kannalta. Tiivistäen tämän lainsäädännön tavoitteena on siis parantaa Suomen sotilaallista huoltovarmuutta sujuvoittamalla maanpuolustukselle tärkeiden tuotantolaitosten sijoittamista. Muutosehdotusten taustalla on heikentynyt kansainvälinen turvallisuustilanne ja tarve vahvistaa Suomen puolustusteollista perustaa.

Arvoisa rouva puhemies! Olen tätä lakiesitystä osaltani ollut käsittelemässä puolustusvaliokunnassa, jossa laadimme kuulemisten perusteella lausunnon ympäristövaliokunnalle. Saamamme selvityksen perusteella nykyinen säätely on rakennettu pääosin siviilitoiminnan ja avoimuuden lähtökohdista. Tämä tarkoittaa, että vaarallisia kemikaaleja ja räjähteitä käsittelevien laitosten hankkeissa korostuvat laajat kuulemiset ja tiedonsaanti, mikä on tärkeää ympäristön ja turvallisuuden kannalta, mutta tämä voi joissakin puolustukseen liittyvissä hankkeissa olla ongelmallista kansallisen turvallisuuden näkökulmasta.

Esityksellä on pyritty löytämään tasapaino siten, että osallistumis- ja muutoksenhakuoikeudet säilyvät, mutta kaikkein arkaluonteisimpien tietojen levittämistä voidaan rajoittaa, jos se nähdään välttämättömäksi maanpuolustuksen kannalta. Käytännössä esitys luo mahdollisuuden hankkeiden lupien nopeampaan käsittelyyn, luo uuden erityisen sijoittamisluvan, jolla laitoksia voidaan tietyin edellytyksin sijoittaa myös ilman asemakaavaa, sekä mahdollistaa sen, että kansallisen turvallisuuden kannalta arkaluonteisia tietoja voidaan rajoittaa tulevaisuudessa.

Rakentamislakiin lisättävän poikkeusmenettelyn osalta on painotettava, että edellytyksenä poikkeuksen soveltamiselle olisi nimenomaan puolustusministeriön lausunnon perusteella laitoksen olennaiseksi katsottava merkitys maanpuolustukselle sekä se, että luvanhakija olisi asettanut hyväksyttävän vakuuden. Puolustusvaliokunta korosti, että itse turvallisuusvaatimuksista ei tingitä. Laitosten on edelleen täytettävä kemikaaliturvallisuutta ja rakentamista koskevat vaatimukset.

Arvoisa rouva puhemies! Puolustusvaliokunta yhtyi kuultujen asiantuntijoiden arvioon siitä, että nykyinen lupajärjestelmä on monimutkainen ja valitusprosessit voivat hidastaa hankkeiden toteuttamista vuosikautia. Tätä voidaan nykyinen turvallisuustilanteen muutos huomioiden pitää kestävämmänä, sillä sotilaallinen huoltovarmuus on keskeinen osa kansallista puolustuskykyä. Se tarkoittaa kykyä turvata Puolustusvoimien ja muiden turvallisuustoimijoiden materiaallinen, logistinen ja infrastruktuurinen toimintakyky kaikissa turvallisuustilanteissa, ja tämä edellyttää myös omavaraisuutta. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan ei ole poissuljettua sekään, että nykyistä laajaa valitusoikeutta voidaan tietoisesti käyttää Suomeen vihamielisesti suhtautuvien tahojen toimesta maanpuolustuksen kannalta tärkeiden laitosten rakentamisprosessien viivyttämiseen. Tällöin kyse olisi selvästi hybridivaikuttamisesta. Nyt esitetyllä sääntelyllä osaltaan varmistamme, että jatkossa maanpuolustukselle tärkeiden tuotantolaitosten rakentaminen saadaan käyntiin ilman viiveitä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 33/2026 vp

Arvoisa rouva puhemies! Ympäristövaliokunta teki kuitenkin lakiin sellaisia pykälämuutoksia, jotka ovat mielestäni olleet kyseenalaisia, ja tästä syystä sen käsittelyn yhteydessä on myös jätetty vastalause. Hallituksen esitys sisältää siis maanpuolustuksen kannalta tärkeitä muutoksia rakentamislakiin ja kemikaaliturvallisuutta koskevaan lakiin, ja ne ovat itsessään perusteltuja mutta valiokunnan tekemät pykälämuutokset eivät. Siksi vastalauseessa muun muassa esitetään, että toinen lakiesitys hyväksytään hallituksen alkuperäisen esityksen mukaisena. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Rasinkangas.

18.17 **Merja Rasinkangas ps:** Arvoisa rouva puhemies! Käsittelyssä on hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetun lain ja rakentamislain muuttamisesta. Elämme aikaa, jolloin turvallisuusympäristömme on muuttunut nopeasti ja perustavanlaatuisesti. Euroopassa käytävä sota ja kiristynyt maailmanpoliittinen tilanne muistuttavat, että huoltovarmuutta ja omaa puolustuskykyä on ylläpidettävä ja vahvistettava. Tässä käsiteltävänä oleva hallituksen esitys vastaa juuri tähän tarpeeseen. Tavoite on sujuvoittaa maanpuolustukselle keskeisten tuotantolaitosten sijoittamista ja lupamenettelyä. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että voidaan nopeammin rakentaa ja kehittää tuotantoa, joka liittyy esimerkiksi vaarallisiin kemikaaleihin ja räjähteisiin eli niihin kriittisiin resursseihin, joilla turvataan puolustuskykymme uskottavuus.

Arvoisa puhemies! On tärkeää korostaa, että kyse on harkitusta ja tarkkarajaisesta poikkeamisesta tilanteissa, joissa maanpuolustuksen tarpeet sitä edellyttävät. Turvallisuusvaatimukset pysyvät, mutta menettelyjä nopeutetaan. Samalla varmistetaan, että kansalliseen turvallisuuteen liittyvät arkaluonteiset tiedot pysyvät suojattuina. Esityksessä ehdotettu mahdollisuus asettaa maanpuolustukselle tärkeät hankkeet etusijalle viranomaiskäsittelyssä on erittäin perusteltu. Kriisitilanteessa viiveet voivat muodostua turvallisuusriskeiksi.

Arvoisa puhemies! Me tarvitsemme kotimaista puolustustuotantoa, joka on välttämätöntä puolustuksemme ja huoltovarmuutemme kannalta. Tällä hyvällä esityksellä puolustusteollisuuden hankkeiden syntyminen helpottuu, ja siksi kannatankin esitystä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Pitko.

18.19 **Jenni Pitko vihr:** Arvoisa puhemies! Tämä lakiesitys on sinänsä tärkeä maanpuolustuksen kannalta. On hyvä miettiä, miten me pystymme sujuvoittamaan tilanteita, erityisesti ajattelen poikkeusaikoja, jolloin voi olla tilanne, että ei ole aikaa käyttää viivyttelyyn, mutta toki tämä laki on voimassa myös normaaliaikana.

Sinänsä kannatan tämän lakiesityksen tavoitteita ja tätä alkuperäistä hallituksen esitystä, minkä hallitus tänne eduskuntaan toi. En kuitenkaan voi kannattaa niitä muutoksia, mitä valiokunta on käsittelyssään tähän lakiin tehnyt, erityisesti liittyen maankäytön yhteensovittamiseen mutta myös valitusoikeuden rajaamiseen. Tässä valiokunta tosiaan esittää rakentamislain osalta valitusoikeuden rajaamista niin, että kavennetaan kansalaisten sekä järjestöjen osalta mielestäni tarpeettomasti tätä muutoksenhakuoikeutta. Jo lähtökohtaisesti tämä esitys siis ohittaa kaavoituksen osallistumisen ja tiedottamisen vaiheet. Eli jo lähtökohtaisesti siis osallistumista näiden hankkeiden sijoittamiseen rajoitetaan merkittävästi mutta nyt myös muutoksenhaun osalta tavalla, joka ei ole perusteltua.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 33/2026 vp

Itse ajattelen valitusoikeudesta ja muutoksenhausta hankkeissa, jotka koskettavat omaa elinpiiriä tai joissa on näissä tapauksissa olemassa jopa suuronnettomuuden riski, niin, että ihmisillä on oltava oikeus vaikuttaa niihin asioihin. Tämä voi vaikuttaa myös oikeudenmukaisuuden kokemuksiin yhteiskunnassa. Emme me voi rajata ihmisiä pois. Valitusoikeuden takaaminen kansalaisjärjestöille on keskeinen kansalaisvaikuttamisen keino, ja sen kaivaminen uhkaa prosessien ja lopputulemien legitimitettiin kansalaisten silmissä. Ajattelen, että meillä ei ole tämmöiseen varaa tässä yhteiskunnassa, joka perustuu demokratiin ja ihmisten yhdenvertaiseen osallistumisoikeuteen.

Valiokunta myös esittää, mikä on mielestäni aika ihmeellistä, että tästä 4 b §:ssä poistetaan kaksi kohtaa, jotka liittyvät siihen, minkälaisia vaikutuksia tällä rakentamisella, jossa ohitetaan tämä kaavaprosessi, saa olla muihin hankkeisiin. Jatkossa ei haittaa, vaikka näillä hankkeilla olisi merkittävää vaikutusta liikenteen ja teknisen huollon verkostojen toteutumiselle tai yleiskaavan muille tavoitteille yleiskaavan määräysten tai maakuntakaavassa osoitettujen valtakunnallisesti merkittävien hankkeiden kannalta. Itse ajattelen, että meillä on kuitenkin Suomessa aika hyvä tilanne maan riittävyys suhteen ja hankkeet voitaisiin sijoittaa niin, että ne eivät aiheuttaisi haittaa muille. Tämä oli hallituksen alkuperäinen esitys, ja nämä rajoitteet — jos niitä nyt merkittäviksi rajoitteiksi voi sanoa — poistettiin tästä valiokunnan käsittelystä.

Ehdotan tosiaan, että lakiehdotukset hyväksytään vastalauseen 2 mukaisina.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Seppänen, poissa. — Edustaja Savola.

18.23 Mikko Savola kesk: Arvoisa rouva puhemies! Ensinnäkin kannatan tätä lakiesitystä, joka on tehty. Olin itse sitä käsittelemässä nimenomaan puolustusvaliokunnan kautta, ja siellä, niin kuin edustaja Kaarisalo tuossa kuvasi, käytiin hyvin perinpohjaisesti läpi tämän tarkoitus ja merkitys ja syyt, minkä vuoksi tätä lainsäädäntöä pitää meillä muuttaa ja parantaa.

Mehän eletään aika poikkeuksellisia aikoja. Poikkeuksesta on valitettavasti tullut vähän niin kuin normaalitila. Maailmalla tapahtuu niin valtavan paljon. Meillä on arvaamaton naapuri, meidän pitää itse pystyä varautumaan, meidän pitää pystyä nostamaan meidän puolustusteollisuuden kapasiteettia, meidän omaa tuotantokykyä, ja yksi osa sitä on se, että me pystytään myöskin meidän räjähdeteollisuuden mahdollisuuksia parantamaan ja erityisesti nopeuttamaan.

Tämä lakiesitys on siitä tärkeä, että se nimenomaan nopeuttaa näitä prosesseja. On minun mielestäni hyvä, että ympäristövaliokunta on pystynyt vielä nopeuttamaan tiettyjä tekijöitä näissä pykälissä, ja ne täsmennykset, mitä siellä on tehty, ovat perusteltuja.

Valitukset meillä tällä hetkellä hidastavat hyvin monia projekteja ihan normaalioloissa. Siviilioloissa olevia tavallisia hyviä hankkeita meillä makaa tuolla hallinto-oikeudessa sen takia, että niissä on valitukset päällä — kestää tolkkuttoman paljon aikaa siellä, ja niitä ei ole saatu tämän vuoksi liikkeelle.

Sitten kun me tullaan tähän puolustusteollisuuden kovan turvallisuuden puolelle tämmöisissä kysymyksissä, niin niissä ei ole oikeastaan aikaa hukattavaksi, vaan kun me näemme tarpeen toteutettavaksi puolustusteollisuuteen räjähteitten tuotantokykyyn liittyen, niin se pitää pystyä nopeasti toteuttamaan. Nopeus on näissä oloissa kuitenkin monta kertaa tällaisella hankkeella vuosia, vaikka ei valituksia tulisikaan, ja jos siihen vielä ne otetaan päälle, niin voi ottaa hyvinkin paljon aikaa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 33/2026 vp

Rouva puhemies! Pitää muistaa se, että jos tulee poikkeusaika, niin poikkeusaikana on myös hyvin poikkeuksellista se, että pystyttäisiin nopeasti saamaan omaa tuotantokykyä ylös. Kyllä se pitää näin rauhan aikana tehdä. Varautuminen pitää tehdä hyvän sään aikana, ja tässä lainsäädännössä pyritään nimenomaan siihen. Kriittisiä hankkeita ei saa byrokratialla viivyttää, ja sen takia seison tämän lakiesityksen takana kyllä hyvin vankasti. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lyly.

18.26 **Lauri Lyly sd:** Arvoisa rouva puhemies! Tässä on tullut esille, kuinka tärkeästä kokonaisuudesta kuitenkin tässä on kyse maanpuolustuksen ja huoltovarmuuden kannalta ja kuinka tärkeitä on saada tämmöiset tärkeät rakennushankkeet vietyä aika sujuvasti eteenpäin. Niitä voidaan myös sijoittaa vähän paremmin kuin aikaisemmalla lainsäädännöllä. Sitten kun tässä on puolustusministeriön arvio maanpuolustuksen tarpeista ja hankkeiden siihen liittyvästä kokonaisuudesta, niin tämä antaa tänne taustalle aika hyvän lähtökohdan, mitä näille pitää tehdä.

Se, miksi ympäristövaliokunta on täällä nyt sitten ottanut toisenlaisen kannan näihin tiettyihin kohtiin ja laittanut siellä vihreitten ja sosiaalidemokraattien toimesta vastalauseen kahteen asiaan, jotka liittyvät valitusoikeuteen sellaisessa tilanteessa, joka koskee sen vaikutuspiirissä olevia ihmisiä, yleisöä, ja sitten sellaisissa tapauksissa, jotka vaikuttavat liikenteen ja teknisten verkostojen osalta liikaa, on se, että nämä ovat tämmöisiä tarpeellisia huomioita. Muuten lainsäädäntö on ihan kohdallaan, mutta kannatan edustaja Pitkon tekemää ehdotusta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Bergbom.

18.27 **Miko Bergbom ps:** Kunnioitettu rouva puhemies! On erittäin tärkeää, että tämä esitys etenee tässä salissa ja tästä talosta ulos ja saatetaan voimaan laissa. Jos puhun yleisesti suomalaisesta sääntelystä, lupasääntelystä, mitä tulee vaikka suomalaisten yritysten sijoitukseen, että haluavatko ne nyt perustaa Suomeen tehtaan vai eivät, niin lienee yleisesti tunnistettu tosiasia, että Suomessa joissain tapauksissa valitettavasti on niin, että ne selvitykset, lupaprosessit, ovat aivan liian hitaita. Toisaalta on niin, että on myös toimijoita, jotka haluavat valittaa kaikissa mahdollisissa kohdissa hidastaen sitä mahdollista tulevaa investointia, ja jopa lopputuloksena voi olla se, että sitä investointia ei koskaan tehdä. Tämä voi pahimmillaan heikentää Suomen houkuttelevuutta yritysten näkökulmasta. Mutta erityisen huolestuttavaa on, mikäli näin tapahtuu kansallisen turvallisuuden kannalta kriittisissä kohteissa ja investoinneissa, joita tähän maahan tarvitaan.

Arvoisa puhemies! Nyt luen otteen puolustusvaliokunnan lausunnosta, jossa valiokunta toteaa seuraavaa: ”Valiokunnan saaman selvityksen mukaan ei ole poissuljettua, että nykyistä laajaa valitusoikeutta voidaan tietoisesti käyttää Suomeen vihamielisesti suhtautuvien tahojen toimesta maanpuolustuksen kannalta tärkeiden laitosten rakentamisprosessien viivyttämiseen. Tällöin kyse olisi selvästi hybridivaikuttamisesta. Nyt esitetyllä sääntelyllä pyritään osaltaan varmistamaan, että jatkossa maanpuolustukselle tärkeiden tuotantolaitosten rakentaminen saadaan käyntiin ilman viiveitä.” Tämä on erityisen tärkeää tässä ajassa, jossa tällä hetkellä elämme, ja kiitän siitä, että tämä asia nyt vihdoinkin etenee. — Kiitos.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 33/2026 vp

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kari.

18.29 **Mika Kari sd:** Arvoisa rouva puhemies! Tosiaan puolustusvaliokunnassakin annoimme lausunnon tästä aiheesta. On äärimmäisen tärkeätä, että tämä hallituksen esityksen alkuperäisenkin henki tässä toteutuisi, jotta pystyisimme, niin kuin esityksen pohjalta on luettavissa, lisäämään rakentamislakiin säädökset nimenomaan eräiden maanpuolustukselle tärkeiden tuotantolaitosten sijaintiin liittyvistä asioista ja niin edelleen, erottamaan tämä maanpuolustukseen liittyvä räjähdelainlain osa tästä muusta, yleisvaarallisiin räjähteisiin liittyvästä lainsäädännöstä. Tähän tämä moottori on meidän kaikkien tiedossa. Se on tämä maailmantilanne, Suomen huoltovarmuus ja sotilaallisen maanpuolustuksen tarpeet.

Huomionarvoistahan näissä asioissa on myös aika. Tämmöisen TNT-tehtaan rakentaminen ei ole viikossa eikä oikein kunnolla varmaan vuodessa eikä kahdessakaan vielä läpi vietävissä. Sen takia näitä hallinnollisia esteitä luonnollisesti lainsäädännöt eri asioissa rajoittavat, mutta tässä nyt haetaan poikkeamaa nimenomaan tähän kansalliseen turvallisuuteen liittyvien asioiden hoitamiseksi, kuten muun muassa oman räjähdainetuotannon varmistamiseksi kaikissa olosuhteissa. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Pitko.

18.30 **Jenni Pitko vihr:** Voisin vielä huomauttaa tähän mahdolliseen hybridivaikuttamiseen, joka on tällainen potentiaalinen uhka, emmekä nyt varsinaisesti ole sellaista nähneet, että järjestöjä kaapattaisiin hybridivaikuttamista varten, mutta joka tapauksessa, jos sellaista pääsisi käymään, tässä alkuperäisessä lakiehdotuksessa oli siihenkin varauduttu niin, että tässä annetaan mahdollisuus luvanhakijan aloittaa tämä rakentaminen ennen kuin rakentamislupa on saanut lainvoimaisuuden. Eli vaikka tästä hankkeesta valitettaisiin, silloin joka tapauksessa luvanhaltija pääsisi liikkeelle hankkeen rakentamisessa. Eli siinä mielessä tämä hybridivaikuttaminen on tässä alkuperäisessä esityksessä otettu huomioon, mikäli sellaista jossakin vaiheessa olisi tapahtumassa. Haluan kiinnittää tähän huomiota. Ilmeisesti tällaista ei ole muiden hankkeiden osalta, että tällaisella vakuudella päästäisiin jo liikkeelle hankkeessa, mutta hyvä, että ministeriöt ovat tätäkin miettineet.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Savola.

18.32 **Mikko Savola kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Hybridivaikuttaminen voi tapahtua monin eri keinoin, ja nimenomaan puolustusvaliokunnankin kuulemisissa ja tässä käsittelyssä ja tässä lausunnossa, johon edustaja Bergbom viittasi, otettiin kantaa siihen, että halutaan estää se, että näitten kriittisten hankkeiden osalta, mitä tulee esimerkiksi meillä räjähdetuotantoon, tämä halutaan yksinkertaisesti estää, taklata pois tai ainakin pyrkiä ehkäisemään sitä. Mehän ei voida kaikkea hybridivaikuttamista varmasti saada pois. Sitä tapahtuu koko ajan, vaikkemme sitä huomaisikaan, ja meihin pyritään vaikuttamaan eri tavoin. Tämänkaltaisten hankkeiden takia, joissa me halutaan vahvistaa meidän kotimaista huoltovarmuutta, meidän puolustusteollisuutta, halutaan vahvistaa sitä, että näin rauhan aikana voimme varautua paremmin, pystyä tuottamaan meille kriittisiä materiaaleja, mitä me tarvitsemme pystyäksemme puolustautumaan, tämä lainsäädäntö on nimenomaan tehty. Ja on sekin todettava ääneen, että aivan kaikista asioista kaikkien tavan ihmisten ei tarvitse

Pöytäkirjan asiakohta PTK 33/2026 vp

kaikkia yksityiskohtia tietää. Senkin vuoksi on hyvä, että tietyt hankkeet pystytään hieman pienemmällä metelillä viemään tässä yhteiskunnassa läpi ja siltä osin varmistamaan sitä meidän omaa kansallista turvallisuuttamme, niin kuin nyt tämä yksi hanke ja yksi lakiesitys räjähdaineitten tuotannosta ja nimenomaan tästä kaavoituksesta tältä osin pyrkii tekemään.

Kuten sanoin tuossa aikaisemmin, tämä on tärkeä esitys. Meillä on tässä yhteiskunnassa paljon muutakin, missä pitäisi pyrkiä jouduttamaan lupaprosesseja ja saamaan sitä byrokratiaa pois, mutta ennen kaikkea tämän hankkeen ja meidän oman kriittisten kansallisen turvallisuuden hankkeitten osalta tämä on erityisen perusteltua. Sen takia toivon, että tämä menee mahdollisimman kivuttomasti, nopeasti läpi ja me päästään tässä maassa toteuttamaan niitä keskeisiä hankkeita, joita varten tämäkin lakiesitys on nyt tehty ja tuotu tähän taloon.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Bergbom.

18.34 Miko Bergbom ps: Arvoisa rouva puhemies! Puolustusvaliokunnan varapuheenjohtaja, edustaja Savola piti erittäin tärkeän ja arvokkaan puheenvuoron. Totean vielä hybridivaikuttamiseen ilmiönä lisäyksenä sen, että jos joku haluaa hybridivaikuttaa meitä vastaan, lähtökohtahan on varmaan se, että me emme silloin tiedä olevamme sen vaikuttamisen kohteena. Sehän on se tavoitetilä siinä. Siinä voidaan hyödyntää esimerkiksi lainsäädännön aukkoja, tai siinä voidaan käyttää hyödyksi epäsuoria keinoja, esimerkiksi saada jotkin toimijat tekemään toimia, jotka sinänsä eivät liity millään tavalla siihen hybridivaikuttajaan mutta jotka pelaavat samaan maaliin siten, että se tavoite saavutetaan. Ja nyt viittaen siihen, että jos halutaan hidastaa esimerkiksi räjähdetehtaan tai jonkun muun maanpuolustuksen kannalta kriittisen asian edistymistä, niin se on sen vaikuttajan näkökulmasta toisijaista, millä se saadaan hidastettua, kunhan se saadaan hidastettua. Totta kai on niin, että on ihmisiä, jotka ovat aidosti huolissaan tietyistä hankkeista ja haluavat käyttää omaa perusoikeuttaan näiden asioiden käsittelyssä ja valittaa niistä, mutta sitten toisaalta, kun puhutaan kansallisesta turvallisuudesta tällaisissa hyvin spesifeissä hankkeissa, yksittäisissä hankkeissa, on nähdäkseni tärkeää, että siinä estetään mahdolliset hyvin pitkät, vuosikausia kestävä prosessit, jotka johtaisivat siihen, että se hanke viivästyy ja maanpuolustuksen ja kansallisen turvallisuuden kannalta kriittiset suorituskyvyt ja materiaalit mahdollisesti vaarantuisivat, noin niin kuin teorian tasolla.

Tämä on tosiaan siis valitettavan yleinen ilmiö ei vain maanpuolustuksen ja kansallisen turvallisuuden kannalta kriittisissä hankkeissa vaan myös ihan siellä yrityspuolella, ja on pakko korostaa, vaikkei tähän suoraan liitykään, että on kestämatöntä, jos puhutaan jopa kymmenen vuoden prosesseista. Se on vaan yksinkertaisesti kestämatöntä. Meillä on aika paljon näitä hankkeita kaatunut tähän. Me tiedetään suomalaisia pörssiyrityksiä, nyt vaikka julkisuudesta yhtenä hyvänä esimerkkinä, että Kauppalehdessä oli taannoin artikkeli Nokian renkaista, joka itse asiassa perusti Romaniaan uuden modernin tehtaansa. Kyllä pidin hyvin surullisena sitä, että siinä ei ihan kauhean kauaa nokka tuhissut, kun tehdas oli pystyssä. Täälläkin erällä kyselytunnilla sitä valtioneuvoston edustajilta kysyin, ja muistan, että silloinkin täällä salissa vähän naureskeltiin, että onko tämä nyt se ongelma, että lupaprosessit ovat hitaita. Kyllä se itse asiassa on valtava ongelma, valitettavasti. Tämä on myös kilpailukykytekijä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 33/2026 vp

Pidän erittäin tärkeänä, että tämä esitys nyt etenee, ja siitä kiitos eduskunnalle ja valiokunnille.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Strandman.

18.37 Jaana Strandman ps: Arvoisa rouva puhemies! Tämä esitys vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta sekä rakentamislain muutoksista vahvistaa Suomen kansallista turvallisuutta. Muutokset mahdollistavat maanpuolustukselle tärkeiden tuotantolaitosten sijoittamisen ja käyttöönoton tehokkaasti turvaten kansainväliset veloitteemme ja luottamuksellisen tiedon suojan. Nykyisessä turvallisuustilanteessa, jossa rajanaapurimme käy sotaa ja uhka lähestyy, kriittiset tuotantolaitokset, erityisesti kemikaaleja ja räjähteitä käsittelevät laitokset, täytyy saada toimintavalmiuteen nopeasti. Lainmuutokset mahdollistavat lupa- ja ilmoitusmenettelyjen joustavan käsittelyn, jotta merkitykselliset laitokset saadaan käyttöön tehokkaasti.

Puolustusministeriön lausuntojen perusteella laitosten lupahakemukset käsitellään etusijalla, mikä nopeuttaa toiminnan käynnistymistä kriisitilanteessa. Rakentamislain muutokset tukevat tätä tavoitetta. Poikkeamislupien ja sijoittamisvaatimusten joustavuus mahdollistaa puolustuksellisesti tärkeiden tuotantolaitosten sijoittamisen alueille, joilla ei ole voimassa asemakaavaa. Kunnan rakennusviranomaisen voi myöntää luvan rakentamisen aloittamiseen ennen poikkeuslupien lainvoimaisuutta, mikä varmistaa kriittisen tuotannon käynnistymisen ilman viiveitä.

Tämä laki vahvistaa Suomen ennakoivaa varautumista. Se turvaa kriittisten resurssien saatavuuden ja toimintakyvyn etukäteen, jotta puolustuskyky pysyy toimintavalmiudessa muuttuvassa turvallisuusympäristössä. Ennakoimalla voimme suojata kansalaisten hyvinvoinnin ja Suomen turvallisuuden pitkäjänteisesti. Esitys on erittäin kannatettava. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kari.

18.39 Mika Kari sd: Arvoisa rouva puhemies! Se jäi tuossa omassa aikaisemmassa puheenvuorossani sanomatta — kun tässä samalla katson tätä meidän puolustusvaliokunnan tekemää lausuntoa — että käytännössä tämä räjähdeainelaki on tehty toisenlaiseen aikaan ja toisenlaiseen säätelytarpeeseen. Tässä valiokunnan omassa lausunnossa viitataan nimenomaan siihen, että tämä vanhempi säätely on tehty pääosin siviilitoimintaan ja avoimuuden lähtökohdasta. Ja kun puhutaan räjähdeainepuolesta, joka on tarkoitettu puolustusmateriaaleihin, tässä tapauksessa TNT-tehtaaseen, niin kyse on tietenkin aivan toisentyyppisestä ajasta ja toisentyyppisistä tarpeista.

Sinänsä tämä säätelyprosessi tämän lainsäädännön osalta toisi nopeampaa etenemistä, vähentäisi tämmöisiä hallinnollisia taakkoja ja prosesseja, jotka hidastavat, niin kuin tässä edustaja Pitkokin aikaisemmin omassa puheenvuorossaan totesi, rajaten erilaisia valitusprosesseja ja näin pois päin, mutta valiokunnan saaman selvityksen mukaan, joka löytyy tuolta meidän lausunnosta, asiantuntijakuulemisen pohjalta ei voitu poissulkea sitä, etteikö tämmöisiä perinteiseen lainsäädäntöön liittyviä valitusprosesseja voisi käyttää vihamielisiin tarkoituksiin tarkoituksena hidastaa suomalaista räjähdeainetuotannon rakentamista tässä maassa. Sen takia tässä tällaisia rajoitteita ja poikkeuksia on, ja ne on tehty minusta

Pöytäkirjan asiakohta PTK 33/2026 vp

järkevällä tavalla huomioon ottaen tämä aika, jota tällä hetkellä valitettavasti elämme, ja tämä maailmantilanne, joka tässä taustalla on.

Sinänsä on tärkeää, että räjähdepuolta säädellään tarkasti, ja tässäkin edelleen säädellään. Normaaliin rakentamisen ja rakentamislain osalta on huomionarvoista huomioida se, että olemme vaarallisten aineiden kanssa tekemisissä, ja on tärkeää siltä osin varmistaa ihmisten, asujien ja naapuriston turvallisuus mutta myös tämän prosessin läpivienti.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lyly.

18.41 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! On selvää, että kaikki me haluamme, että nämä yleiset rakentamisen lupaprosessit saadaan nopeammiksi joka suhteessa. Sehän on meillä kaikilla yhteinen tavoite ja myöskin se, että ne valitusprosessit saadaan nopeammiksi. Me ollaan erilaisissa hallinto-oikeuksissa, ja siinä mielessä on tahtotila varmaan meillä kaikilla täällä salissa yhteinen, se, että tätä pystytään viemään.

Tässä nyt on oikaistu niitä prosesseja, että saadaan nopeammin tehtyä, ja sitten on rajattu monia toimenpiteitä, että rakentamiseen päästään aikaisemmin, sitä, ketkä pääsevät valittamaan. Mutta sekin, mikä tässä nyt on huomattava, on se, että tässä oli hallituksen 1. ja 2. lakiesitys, ja siihen kakkoslakiesitykseen liittyy vastalause siitä, että poistetaan se valitusprosessi niiltä, joita tämä koskee, siltä yleisöltä, sellaisessa tilanteessa, jossa voi olla tällaisen suuronnettomuuden vaara. Olisi aika kohtuullista, että he pystyvät sitten sanomaan siitä.

Ja sitten kyllä on mielenkiintoinen asia myös se, että kun yleiskaavassa on jo määritelty joitain liikenteen tai teknisen huollon verkostoja, niin nyt nekin ohitettaisiin tässä. Se tavallaan oli se ponnin, minkä takia tässä tämä vastalause on syntynyt.

Itse tästä koko laista ja kokonaisuudesta, millä tätä pitää viedä eteenpäin, on suuri yksimielisyys. Ja on hyvä, että tässä salissa pyritään siihen, että meillä näissä turvallisuus- ja puolustuspoliittisissa kysymyksissä löytyy yksimielisyys eikä näistä hirveästi käydä kädenväöntöä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kaarisalo.

18.43 Riitta Kaarisalo sd: Arvoisa rouva puhemies! Kiitän osaltani tästä keskustelusta, jota salissa on käyty. Se on ollut erinomaista ja myös hyvin rakentavaa, mihin olemme tietenkin näiden asioiden äärellä tottuneetkin, ja hyvä niin.

Kuten tuossa äsken totesin, tämä nykyinen lupaprosessi ja lupajärjestelmä on tosiaan monimutkainen ja valitusprosessit voivat hidastaa hankkeiden toteuttamista vuosia.

Tosiaan esimerkiksi Porissa on parhaillaan käynnissä tämä 200 miljoonan euron hanke, jossa Forcit rakentaa mittavaa TNT-tuotantolaitosta. Tämä TNT:hän, jota käytetään siis nimenomaan ammuksissa ja kranaateissa, on kriittisen tärkeä ammustuotannon kannalta. Huomionarvoista on esimerkiksi se, että tällä hetkellä Euroopassa on vain yksi tuotantolaitos — sijaitsee Puolassa — jossa tätä räjähdettä tuotetaan.

Eli kyse on puolustuskyvyn ja sotilaallisen huoltovarmuuden kannalta aivan kriittisestä aineesta. Tämä tosiasia, että Porin TNT-tehtaan lupapäätöksistä on valitettu Turun hallinto-oikeuteen ja tämä oikeusprosessi tulee merkittävästi hidastamaan tämän tehtaan valmistumista, on toki aidosti vakava ja kriittisen oleellinen kysymys. Tämä on osittain yksi esimerkki siitä, minkä takia tämäntyyppistä lainsäädäntötyötä tässä talossa tarvitaan.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 33/2026 vp

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Bergbom.

18.45 **Miko Bergbom ps:** Kunnioitettu rouva puhemies! Väännän vielä rautalangasta, miksi tämä laki on erittäin tarpeellinen. Jos ajatellaan, niin meillä on tällä hetkellä hyökkäyssotaa käyvä naapuri nimeltä Venäjä, joka on sotataloudessa ja jonka tuotantokoneisto jyllää jatkuvasti uutta asetta, uutta pommia, uutta räjähdettä Ukrainan rintamalle, jossa he hyökkäävät laittomasti Ukrainaa vastaan. Nyt Euroopassa on hyökkäyssodan alusta alkaen puhuttu, että me tarvitsemme lisää puolustusteollisuutta, joka on ollut laiminlyötynä useissa maissa, ja me tarvitsemme lisää ammustuotantoa. Nämä muutokset eivät synny tyhjiössä. Jos ajatellaan lupaprosesseja Suomen kaltaisessa maassa, pahimmillaan voi kestää jopa kymmenen vuotta. Jos me nyt halutaan rakentaa TNT-tehdas tai joku muu asetehtas, niin me ollaan sitten valmiita pahimmillaan, siis pahimmillaan, 2035 ja jotain. Onko meillä siihen varaa tässä ajassa? Vastaus on ilmiselvästi: meillä ei ole siihen varaa. Sen takia me tarvitaan kansallisen turvallisuuden kannalta kriittisiin investointeihin tällaisia valitusrajoituksia, jotta voidaan turvata se, että tässä maassa saadaan myös mahdollisen kriisin aikana, mahdollisessa erittäin vaarallisessa tilanteessa turvattua se, että on olemassa raaka-aineita, joita Puolustusvoimat ja mahdollisesti muut viranomaiset tarvitsevat. Sen takia tällaisia lakeja tarvitaan, jotta voidaan yhteisesti hyväksytty ja julistettu lupaus siitä, että panostamme omaan puolustusteollisuuteen, saada tosiasiallisesti tapahtumaan. Se edellyttää myös lainsäädäntömuutoksia, ja tämä lakimuutos, jonka tämä eduskunta nyt vie läpi, on yksi hyvä esimerkki siitä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Pitko.

18.46 **Jenni Pitko vihr:** Mielestäni lienee myös tärkeää sanoa se, että nämä kaavaprosessit tai hankkeiden prosessit eivät Suomessa kestä yleensä kymmentä vuotta. [Mikko Savola: Kyllä ne aika kauan kestää!] Ei kannata laittaa liikkeelle sellaista huhua, joka tietenkin lisää myös epähoukuttelevuutta investoida Suomeen. Kaavaprosessin voi vetää läpi reilussa puolessa vuodessa, ja yleisin kaavoitusprosessin kesto taitaa olla noin yhden vuoden luokkaa. Eli lähtökohtaisesti kaavaprosessit ovat sujuvia, nopeita prosesseja, missä varmistetaan eri maankäyttömuotojen yhteensopivuus. Niissä tiedotetaan osallisia, niissä osallistetaan ihmisiä, mikä itse asiassa voi vähentää valituserkkyyttä, kun ihmiset saavat tietoa hankkeista.

Tässä on haluttu kuitenkin tehdä sijoittamislupa näille tietyille tarkkaan rajatuille hankkeille, jotta voidaan varmistaa niitten nopea meno. Minusta se on ihan ok, mutta sellainen puhe, että prosessit Suomessa kestäisivät kymmenen vuotta ei mielestäni ole ihan järkevää puhetta täällä, vaan kaavoitusprosessit toimivat hyvin, kun ne saavat tarpeeksi resursseja. Silloin tällöin niistä voidaan myös valittaa, ja sekin kuuluu oikeusvaltioon.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kaarisalo.

18.48 **Riitta Kaarisalo sd:** Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Pitkon pääsääntöisesti erinomaista puheenvuoroa kuitenkin opponoin ehkä siltä kantilta, että ei tietenkään ole tarkoitus liioitella tämmöiseen suomalaiseen kaavoitusprosessiin liittyvää problematiikkaa, mutta ei se nyt ole mitenkään tavatonta, että tämmöisten erityisesti isojen teollisuusinvestointien prosesseihin saattaa kyllä helposti mennä se kymmenen vuotta, jos lähdetään liikkeel-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 33/2026 vp

le siitä, että kaavoitus kuntakentällä saadaan aluilleen ja että se menee asianmukaisesti kaikki lainsäädännön mukaiset kuulemiset, ja erityisesti siis silloin, jos niistä valitetaan. [Jaana Strandman: Juuri näin! — Miko Bergbom: Kiitos!] Kun tähän vielä mahdollisesti lasketaan päälle poliittiset erimielisyydet näistä hankkeista, niin kyllä silloin, kun nämä kaikki riskit oikeasti realisoituvat, ne ovat todella pitkissä kantimissa. Ja sitten kun puhutaan tämän kokoluokan, esimerkiksi tämän Porin TNT-tehtaan mittakaavan, puolustusteollisista investoinneista, niin ne erityisesti vaativat tarkkuutta ja harkintaa. En usko, että kukaan tässä salissa on väittänyt sellaista, että aina nämä kaavoitusprosessit kestäisivät kymmenen vuotta, mutta kyllä niissä tapauksissa, kun yhtä aikaa moni asia menee pieleen ja kun niistä valitetaan ja kun meidän oikeuslaitoksella ei ole riittäviä resursseja käsitellä näitä valituksia kohtuullisessa ajassa, äkkiä hupsahtaa kyllä vuosikausia. [Mika Kari: Näin se menee!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Autto.

18.49 Heikki Autto kok: Arvoisa rouva puhemies! On todella tärkeää, että olemme nyt päässeet tätä mietintöä käsittelemään. Koko eduskunnan puolustusvaliokunnan puolesta — olimme tässä valiokuntavaiheessa lausunnonantajina — haluan ilmaista kiitoksen ympäristövaliokunnalle siitä, että siellä on otettu hyvin ne keskeiset huomiot, joita puolustusvaliokunta toi esiin, tähän mietintöön mukaan. On tärkeää, että tämä hallituksen esitys nyt sitten etenee lainsäädännöksi.

Arvoisa rouva puhemies! Euroopassa eletään vakavaa aikaa. Täysimittainen sota riehuu Ukrainassa viidettä vuotta. Venäjän aggressio kohdistuu paitsi Ukrainaan, joka taistelee meidän kaikkien puolesta, myös laajemminkin eri tavoin, voi sanoa, koko vapaata maailmaa kohtaan. Siinä mielessä on todella tärkeää, että Eurooppa pystyy nyt ripeästi nostamaan omaa puolustuskykyään niin, että olemme kykeneviä huolehtimaan siitä, että Euroopan turvallisuus voidaan taata ja pystymme palauttamaan rauhan maanosamme. Siksi myös nämä Suomen puolustusteollisuuteen nyt tulevat konkreettiset investoinnit ovat tärkeitä. Ne ovat tietysti aivan kriittisen tärkeitä Suomen oman puolustuskyvyn ja huoltovarmuuden kannalta, mutta ne ovat osa laajempaa rauhantyötä Euroopassa, jolla varmistamme sen, että puolustuksemme on kunnossa. Siksi nämä tämänkaltaiset varsin maltilliset mutta määrätietoisesti lainsäädännön avulla hallinnollisia prosesseja uudistavat ja eteenpäin vievät muutokset ovat nyt tässä ajassa aivan välttämättömiä. On tärkeää, että eduskunta voi nyt tässä ensimmäisessä käsittelyssä tämän mietinnön hyväksyä ja päästään asioissa eteenpäin.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Bergbom.

18.52 Miko Bergbom ps: Kunnioitettu rouva puhemies! Komppaan tässä Edustaja Kaarisalon pitämää erinomaista puhetta. Ei kukaan tietääkseni enkä ainakaan omasta mielestäni itsekään pyrkinyt tai halunnut antaa sellaista kuvaa, että kaikissa hankkeissa olisi ikään kuin joku kymmenen vuoden kesto, mutta valitettavasti se voi kyllä pahimmillaan näin olla, ja tästä on kyllä esimerkkejä. Ajatellaan nyt vaikka sitä, että meillä on yritys, joka suunnittelee tehdasta. No, totta kai se tekee ensin omat sisäiset prosessinsa siihen, lähdetäänkö tekemään investointia, tehdään sitä investointisuunnitelmaa, sen jälkeen lähdetään siihen esiselvitykseen, sen jälkeen tehdään mahdollisesti päätös, että nyt lähdetään etenemään

Pöytäkirjan asiakohta PTK 33/2026 vp

asian kanssa, sitten yhteistyö viranomaisten kanssa, lupaprosessit ympäristöluvasta alkaen. Sitten jos siihen mennään kaikki valituskierrokset päälle ja mahdolliset täydennystarpeet niihin asiakirjoihin, niin se voi olla hyvin pitkä prosessi.

Tästä ihan semmoinen pienimuotoinen esimerkki: Olin erään yhtiön hallintoneuvostossa, ja siellä esiteltiin tämmöistä hankkeen lupaprosessia, paperin määrää, mitä tarvitaan. Siellä oli hyvä esimerkki, että kun se yhtiö ysärillä teki voimalaitosta, niin se oli suurin piirtein tämän verran paperia, ja nyt se paperin määrä on kuvaannollisesti tämän verran, mitä tarvitaan siihen. [Puhuja näyttää ensin pientä ja sitten suurta määrää] Tämä kuvaa sitä eroa, että jos se on tämän verran ollut ennen ja nyt tarvitaan tämän verran paperia, niin josain on menty vikaan, jossain on menty pieleen.

Me ei voida Suomessa kilpailla siinä, että täällä olisi niin matalat palkkakustannukset, että tänne yritykset hinkuisivat tulemaan tekemään tuotteita. Ei, vaan me voidaan kilpailla siinä, että meillä on erityisosaamista, meillä on nopeat, luotettavat, sujuvat viranomaisprosessit, jotka mahdollistavat sen, että tähän maahan halutaan investoida. Etenkin erittäin tärkeää se on kansallisen turvallisuuden kannalta kriittisissä investoinneissa, kuten tämä laki nyt meille tulee tarjoamaan, että saadaan ne hankkeet nopeasti käyntiin. En missään nimessä kyllä vähättelisi myöskään näitä lupaprosesseja. Niissä valitettavasti kestää hyvin pitkään, ja pahimmillaan se saattaa olla sen investoinnin kannalta kohtalokasta. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Savola.

18.54 **Mikko Savola kesk:** rouva puhemies! Haluan kehua tuota edustaja Kaarisalon puheenvuoroa, missä selvästi näkyy kokemus sekä kuntapäätäjänä, Jyväskylän kaupunginvaltuuston puheenjohtajana, että maakuntavaltuuston puheenjohtajana Keski-Suomen liitosta, koska siellä näkee hyvin nämä prosessit läpi, kun ne menevät sieltä maakuntakaavasta sinne kunnan kaavoitukseen ja sitten sitä kautta varsinaisiksi päätöksiksi, että siellä päästään kenties jotain investointia tekemään.

Kyllä tämä ongelmallista on monelta osin. Näitä kokemuksia on eri maakunnista, missä prosessit kestävät hyvin pitkään. Aivan kuten edustaja Bergbom kuvasi tätä prosessia, niin jos joku investori lähtee suunnittelemaan sitä omaa hanketta, jotta se on valmis, niin milloin se voi toteutua.

Haluan muistuttaa nyt tämän lakiesityksen osalta siitä perusasiasta, siitä, minkä takia tätä tehdään. Tätä tehdään sen takia, jotta me voimme hyvän sään aikana varautua, jotta me voimme hyvän sään aikana varautua siihen, että voimme tuottaa omaa kriittistä materiaalia tässä maassa tilanteessa, missä meidän lähialueellamme käydään sotaa, missä meillä on arvaamaton naapuri, joka omalta osaltaan elää sotataloudessa, rakentaa omaa kapasiteettiaan, omaa tuotantokykyään, käy sotaa Ukrainassa ja on pitkäkestoinen uhka. Meidän pitää tehdä kaikki oman varautumisemme edistämiseksi, ja kaikki se, mitä pystymme, on se sitten kaavoitukseen liittyvää, on se investointien vauhdittamiseen liittyvää, on se meidän puolustuksen vahvistamiseen liittyvää, on meidän vaan tehtävä. On hyvä, että me teemme sitä muun muassa tämän lakiesityksen kautta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kari.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 33/2026 vp

18.56 **Mika Kari sd:** Arvoisa rouva puhemies! Itsekin liityin tähän edustaja Kaarisalon fanikerhoon — kai voi jo sanoa niin — kun oikealta laidalta tänne vasemmalle laidalle ja vielä keskeltä kehuja tulee.

Meillä kuntapäätäjillähän on kokemuksia pitkistä kaavoitusprosesseista, mutta tässä on huomionarvoista myös se, mitä edustaja Bergbom sanoi yrityksen toiminnan käynnistämisestä, esiselvitysvaiheesta aina sinne kaavanhakuprosessin alkuunkin asti, että sekin on osa mittavaa sijoituspäätöstä. Ja tietenkin loppupäässä on vielä hallinto-oikeuteen, mahdollisesti vielä korkeimpaan hallinto-oikeuteen, valitusprosessit, jotka vievät näitä kaavoituksia pitkälle.

Voi olla, ja varmaan onkin, että Suomessa on eri kunnissa hieman erilaisia kokemuksia myös sitten kaavoitusprosesseista tai paikalliset oikeusasteet käsittelevät asioita nopeammin tai sitten vastaavasti on hyvin monimutkaisia tapauksia, joidenka käsittely luonnollisesti kestää pitkään. Mutta ongelmahan tässä yhteiskunnassa ei ole se, että ihmisillä on oikeus valittaa — se on erittäin hieno oikeus, ja se kuuluu avoimessa demokratiassa myös tämmöisten perusoikeuksien joukkoon — vaan ongelma syntyy siitä, että asioiden käsittely oikeusasteessa ottaa aikaa. Se välillä myös nakertaa ihmisten luottamusta asioiden käsittelyyn, että prosessit ovat pitkiä ja vastausten saaminen oikeusasteessa kestää. Se on tietenkin myös sitten resurssikysymys, millä tavalla huolehditaan siitä, että vaikkapa hallinto-oikeudella tai korkeimmalla hallinto-oikeudella on riittävät resurssit, jotta myös kaavoituksista tulleet valitukset pystytään asianmukaisesti ja nopeasti käsittelemään.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Pitko.

18.57 **Jenni Pitko vihr:** Arvoisa puhemies! Tärkeää on huomauttaa, että tämä prosessi ei siis koske muuta kuin kaavoitusta, eli tämä ei koske ympäristölupia, ympäristövaikutusten arviointia, kun ilmeisesti nyt siis tässä keskustelussa nämä ympäristöluvat olivat se, minkä koettiin pitkittävän prosessia. Tässä itse puhuin siis pelkästään kaavaprosessista, enkä usko, että monikaan kaavaprosessi on kymmentä vuotta kestänyt. Sen sijaan näitä pitkittyneitä prosesseja on kyllä toki olemassa silloin, kun niihin otetaan nämä kaikki muutkin luvat — jos hanke tarvitsee esimerkiksi vesiluvan tai ympäristöluvan. Näissäkin yleisin syy on se, että sen luvan hakija ei täytä näitä vaatimuksia, jolloin lupa palautetaan ja sitä täytyy täydentää ja tulee pitkä prosessi.

No, yhtä kaikki, me varmasti kaikki tässä salissa halutaan sujuvampia prosesseja. Viime kaudella, ja myös tällä kaudella, on edistetty yhden luukun periaatteita ja lupaprosessien nopeuttamista. Se on yhteinen tahto, ja sitä täytyy jatkossakin jatkaa. Tässä esityksessä kuitenkin puhutaan vain asemakaavaprosessista. Halusin sen vielä sanoa, koska tässä menivät ehkä sekaisin eri luvat. Nämä hankkeet siis, mitä tämä esitys koskee, voivat edelleenkin tarvita ympäristöluvan, ja siitä ei tässä tulla poikkeamaan.

Yleiskeskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.